

sice ani první, ani jediní, kdo vydává sociologickou a podobnou úzkoprofilovou literaturu, ale po pěti letech je snad možné vyjádřit jistou hrmost nad „výdrž“ SLONa. Pět let nás ovšem nejen povzbuzuje, ale samozřejmě i zavazuje.

Z provozního kalendáře SLONa přinášíme malou ukázkou, která má demonstrovat, jak vlastně vznikají SLONí knihy.

Vznikání nové knihy je odlišné, dá se vysledovat několik typů knih, které se pokusíme popsat:

(1) původní rukopis, který je tak dokonalý. že se v něm jen vychytají překlepy... (zde příklady vynecháme, aby se někteří autoři neurazili); mnohé rukopisy ale dnes již dáváme recenzovat a recenzenti mají vždy nějaké připomínky, takže na dodaném rukopisu se musí dále pracovat; (2) původní rukopis, který vznikne z naší iniciativy, s naší účastí či spoluúčastí, někdy i tvůrčí (příkladem je asi *Průvodce volebním bludištěm*);

(3) tvůrčí přetvoření něčeho existujícího (příkladem jsou tituly ediční řady Sociologické pojmosloví, které vznikly z databáze *Velkého sociologického slovníku*);

(4) překlady: ty nejsou jednoduché, neboť se musí hlídat nejen správnost terminologie, ale i čtivost (a překladatele je třeba si „vychovat“). Překlad také neznamená, že se jen vezme originál a přeloží (viz Baumanovy *Úvahy o postmoderní době*, kdy vznikla kniha, která jako celek nemá ani anglickou, ani polskou „předlohu“; nebo viz nové řady *KLAS* a *MOST*, kde s našimi spolupracovníky sami sestavujeme svazky z jednotlivých textů).

Malá statistika/několik čísel na závěr:

- kolik knih jsme za těch pět let vydali: 37 (včetně druhých či dalších vydání)
- z toho bylo 30 původních knih, 5 překladů a 2 originální anglické tituly

Alena Miltová a Jiří Ryba

Čtyřicet let Polské sociologické společnosti

Před čtyřiceti lety, 13. června 1956, se konalo první zasedání sociologické sekce, která vznikla v rámci Polské filozofické společnosti, a z níž se 13. prosince 1957 vytvořila Polská sociologická společnost. Šlo o jeden z jasných projevů změněné politické situace v Polsku, která umožnila, že zhruba po šesti letech od úplného přerušení sociologické výzkumné i pedagogické práce a likvidace sociologických institucí byly učiněny první kroky k obnovení sociologické činnosti ve všech jejích oblastech. Celý tento proces byl neuvěřitelně rychlý a právě Polská sociologická společnost se na jeho úspěšném průběhu výrazně podílela.

Zmíněné výročí se stalo podnětem k tomu, že 46. číslo bulletinu Polské sociologické společnosti *Informacja Bieżąca* z června 1996 otisklo celou řadu fakt z historie a současnosti této společnosti, z nichž některá mohou být podle mého mínění zajímavá i pro čtenáře *Sociologického časopisu*, a proto si dovoluji o nich informovat.

Na zahájení činnosti Polské sociologické společnosti se nejvýrazněji podíleli J. Chalaśiński, J. Hochfeld, J. Szczepański, J. Strzelec-

ki, S. Nowakowski, S. Nowak, A. Kloskowska a zejména S. Ossowski, který byl v letech 1957-1963 jejím předsedou. V této funkci se v dalších letech vystřídali N. Assorodobrajová (1964-1969), W. Markiewicz (1969-1972), J. Szacki (1972-1976), S. Nowak (1976-1983), J. Ziółkowski (1983-1989) a A. Kloskowska (1989-1994). V současné době ji plní A. Sulek.

Mezi klíčové body činnosti Polské sociologické společnosti patří pořádání sociologických sjezdů. Dva z nich se konaly již před válkou, a to v roce 1931 v Poznani a v roce 1935 ve Varšavě. Třetí sjezd proběhl roku 1965 ve Varšavě, čtvrtý pod názvem *Sociologická teorie a sociologické výzkumy ve vztahu ke společenské praxi* roku 1969 v Poznani, pátý s tématem *Vývoj polské společnosti a sociologie* v roce 1977 v Krakově, šestý pod názvem *Polská sociologie a společenské problémy země* roku 1981 v Lodži, sedmý v roce 1986 ve Vratislavi, osmý s tématem *Přelom a výzva. Teorie sociální změny ve vztahu k současným zkušenostem* roku 1990 v Toruni a konečně devátý s názvem *Lidé a instituce. Utváření sociálního řádu* v roce 1994 v Lublinu.

Desátý sjezd je připravován na dny 22.-25. září 1997 do Katovic a proběhne pod heslem *Slezsko-Polsko-Evropa*, přičemž jeho tématem

bude *Měníci se společnost v lokální a globální perspektivě*. Místo sjezdu nebylo zvoleno náhodně. Polská společnost se vnitřně výrazně diferencuje, a to zejména generačně, majetkově a civilizačně. Hluboké změny neprobíhají ve všech regionech rovnoměrně a právě ve Slezsku jsou problémy vyvolané transformací natolik vyhraněné, že se tato oblast stala jakousi sociologickou laboratoří. Předběžný program sjezdu počítá se zahajovacím referátem a dále s plenárními zasedáními *Slezsko jako sociologický problém*, *Nová diferenciacie polské společnosti*, *Polská společnost v evropském „milieu“* a *O univerzálnosti a zvlátnostech polské transformace*, se třemi souběžnými poloplenárními zasedáními *Sociologie 1997 – stav disciplíny*, *Demokracie ve výstavbě a v činnosti*, přičemž třetí téma není ještě stanoveno, s mnoha tematickými skupinami a konečně se dvěma mezinárodními zasedáními *The Universal Meaning of the Experience of Polish Socialism* a *The Reconstruction of Old Industrial Regions*.

Polská sociologická společnost má ve svém statutu rovněž udělování tří druhů cen. Cena S. Ossowského je udělována od roku 1974 za vědecké práce, cena F. Znanieckého od roku 1993 za nejlepší magisterské práce a cena z oblasti sociologické kritiky od roku 1996 za mimořádně hodnotné recenze, polemiky, články a knihy obsahující kritické analýzy sociologických výzkumů a publikací.

Osoby zvláště zasloužilé o rozvoj sociologie a šíření sociologických poznatků může Polská sociologická společnost jmenovat svými čestnými členy. Prvními takto poctěnými sociology se stali roku 1988 T. Abel, S. Andreski, Z. Pelczyński a Z. Zubrzycki, roku 1989 M. Kohn, roku 1990 R. Grathoff, roku 1994 J. Coleman a roku 1996 E. Alardt. Pro českou sociologii je mimořádně významné, že do této

vybrané skupiny patří od 18. března 1989 rovněž J. Musil.

V současné době má Polská sociologická společnost 12 odboček, a to v Gdaňsku, Katovicích, Krakově, Lodži, Lublinu, Opoli, Poznani, Řešově, Štětíně, Toruni, Varšavě a Vratislavi, a těchto 15 sekcí: dějin sociologie, metodologie sociálních výzkumů, sociální antropologie, sociální práce, sociologie deviance a sociální kontroly, sociologie medicíny, sociologie města, sociologie moře, sociologie náboženství, sociologie práce, sociologie práva, sociologie vesnice a zemědělství, sociologie vědy, sociotechniky a výzkumů mínění.

Od roku 1984 působí v rámci Polské sociologické společnosti Pracoviště vědeckých výzkumů, které na komerčním základě provádí různé sociální výzkumy, jak cestou dotazníkových šetření, tak prostřednictvím kvalitativní analýzy. Disponuje profesionální tazatelskou sítí a realizuje výzkumné projekty od zpracování koncepce až po vydání závěrečné zprávy. Jako konzultanty zaměstnává nejlepší odborníky z Varšavské univerzity, Lodžské univerzity a z Polské akademie věd. Pracoviště kromě toho účetnický zajišťuje různé vědecké akce, jako jsou konference, vzdělávací programy a granty. Z takto získaných prostředků, které jsou osvobozeny od daní, je financována značná část nákladů spjatých s činností Polské sociologické společnosti. Ředitelkou pracoviště je od roku 1995 B. Danecká.

Obsahově bohatá a organizačně dobře zajištěná činnost Polské sociologické společnosti je odrazem trvale mimořádně úspěšného celkového vývoje polské sociologie i svědectvím toho, že i ve změnách sociálně politických podmínkách po roce 1989 neztratila instituce tohoto druhu nic na své smysluplnosti.

Jan Sedláček

